

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

Pod okny kolem šedých domů
Evropu odděluje viadukt.
Skupinky excelentních Rómů,
zpívají svůj roztoužený kontrapunkt,
zpívá si typ-ta-dy-da.*

Paní K, s tlustými zlatými řetězy, špatnou češtinou a hlučným příbuzenstvem, je vdovou pro vajdovi, romském olašském králi. Rámusící obyvatelé bytu přes ulici, naproti našemu epileptologickému oddělení, pokřikovali na pacientky i na sebe, z oken do noci zněla hlasitá hudba... až do hospitalizace paní K. Po první noci řekla, že jim romácky vysvětlí, jak se mají chovat. Stoupla si k otevřenému oknu a začala křičet. Má hodně zvučný hlas. Nerozuměli jsme ji, sousedé odnaproti ano. Víckrát jsme o nich neslyšeli, z jejich oken už nevyšel ani hlásek.

Hlučnost je jedna z velkých překážek přátelského soužití. Olašští cikáni osídlili brněnskou čtvrt nazývanou Bronx. Neznám jejich historii (Oláh je maďarsky Rumun), ale pamatuji si z dětství, že usedlí levočští Romové se na ně dívali spatra, patrně se jich báli. Paní L s manželem se chovají velmi skromně a zdvořile, jejich čeština má lehký přízvuk. Paní L má záchvaty epileptické a neepileptické, nedařilo se mi je kompenzovat. Před několika dny se objevili v ambulanci, paní L hlásí, že už měsíc

neměla záchvat. Z Bronxu se přestěhovali. Není tam hluk, je jim tam moc dobře, to víte, Romáci jsou táák hluční, říká velmi snědý pan L.

Podle průzkumů si většina obyvatel nepřeje mít Romy za sousedy. Já je mám. Zadní trakt, zdí oddělený od našeho domu v Levoči, kde občas strávím pár dnů, obývají Romové. Někdy na sebe pokřikují, nepřilíží často. Někdy něco hodí přes plot, možná spíš jejich děti. Z okna vidím nepořádek na jejich pavlači – hadry, ošoupané židle. Šel jsem k nim, když mne uviděli v okně a volali, že chtějí něco projednat. Oprýskané schodiště, olupující se omítka, scénérie se změnila vstupem do bytu. Křiklavé přehozy, dominovala ostře červená, velký obraz Panny Marie, pestré reprodukce – a dokonale čisto. Barvy trochu jako v indickém chrámu. Uvědomil jsem si, jak málo o nich vím.

Poslední příhoda se stala před několika dny. Můj syn si potrpí na nejlepší mobily. Seděli s mojí matkou na lavičce v parku, rozběhl se za svými dětmi a nechal nový telefon na lavici. Než se matka zmožila na protest, přisedla si romská rodina. Jak rychle přišla, tak rychle odešla – i s telefonem. Syn poučil policisty, jak by se dal telefon vypátrat, ale nebyli moc ochotní... Po týdnu mu zavolali, že ještě v den krádeže přinesla mladá Romka na policii telefon, že jej našla, jméno neudala a zmizela.

Proč ty příhody? Za prvé, podporují známá klišé – Romové jsou hluční, nepořádní, kradou. Za druhé rozporují známá klišé, ne všichni jsou hluční, ne všude jsou nepořádní, ne všichni jsou nepoctiví. Žijí s námi tady už dlouho a budou s námi tady žít dlouho. Jak máme spolu vycházet? Nevím, ale ne všude je to neřešitelný problém. V Palaiseau, na předměstí Paříže, několik let jsem tam bydlel, byla parkovací plocha pro karavany vyhrazena pro kočovníky – rozuměj Romy. Občas jsem tam zajel na kole – pestrá směs dospělých, dětí, domácích zvířat, nevěšili si mne, rozhodně se nechovali nepřátelsky. Po pár dnech odtáhli jinam. Žádný problém se soužitím s obyvateli Palaiseau nebyl. Naši Romové byli nuceně usazeni, nekočují, francouzský vzor nemůžeme použít, můžeme se jím inspirovat. Soužití s Romy, vlastně naučit Romy soužití s ostatními a poté dát jím příležitosti pro uplatnění, možné je. Bude to vyžadovat peníze a úsilí, velké úsilí.

Na vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.
předseda redakční rady

*Ivan Hlas, Karlín.